

Piroska néni

Örökre távozott, búcsú nélkül, 89 éves korában. Csendben, szerényen, ahogyan élt életében is. Nincs többé. Úgy gondolta, az ő ideje lejárt, senkinek sem hiányzik már. Dehogynem. Akaratlanul is könnyű szökök a szemembe, ha a Rákóczi úton kis otthona elé érek. Hiányzik nekem és hiányzik azoknak a nagymamáknak, akiknek nevelője volt, s akiknek gyerekeit, sőt unokáit is tanította a betűvetésre. Hiányzik kollégáinak, akiket tisztelt. Közel 50 évet élt Tárnokon, 1950-től dolgozott az 1. Sz. Ált. Iskolában. Szerette a munkáját és tanulóit.

Soha nem panaszkodott. A kevés is elég volt neki. Kis nyugdíjából másokat is támogatott, amikor csak tehetett.

Szerettük, tiszteltük. Elment. Messze ment. Soha nem találkozhatunk többé vele. Nyugodjék békében a Rákoskeresztúri temető árnyas fái alatt, édesanyja közelében.

Akarata szerint vettünk tőle végső búcsút 2000. november 23-án szűk családi körben az evangélikus egyház szertartása szerint.

Emlékezzünk rá tisztelettel és szeretettel.

Tárnok, 2000. november 28.

Váradi Imréné
(volt kollégája)

Bartsch Piroska (1911–2000)

(Piroska néni 1999. júniusi számunkban mutattuk be az Arcképcsarnok című rovatunkban.)

A tárnoki vízimalomról

(Csöpü Andrásné Hajdú Anna szó szerinti emlékezése)

Csöpü Andrásné Hajdú Anna vagyok, 1911-ben születtem. Kilencéves koromig a faluban laktunk, aztán kijöttünk Berkibe, mert apám itt vett telket.

Gyermekkoromban, mint afféle szegény emberek, úgy éltünk. Aztán mikor nagyobb lettem, 12–13 éves, odakerültem a molnárékhoz, vagyis a Hanzliékhoz, mint mindenes. Ott voltam tán két évig is. Akkoriban otthon voltunk, mert nem volt olyan munka, mint ma. Azért szegődtem el én is szolgálni. Később Pesten is cselédeskedtem egy ideig, de hazajöttem, mert mindig hazahúztak a gondolataim, oda a molnárékhoz, hogy milyen jó is volt ott.

Visszatérve a családra, az egyik testvér lány volt, Hanzli Anna. Aztán volt még a János, a Kálmán meg a Lajos. Mindhárom nőtlen volt. A Lajos volt közöttük a legfiatalabb, az volt körülbelül hatvan. A kisasszony, mert úgy hívtuk, olyan csoszogós öregasszony volt, mindig földig érő, hosszú szoknyában járt. Ez a húszas években lehetett, mert apám 19-ben vette meg a telket, amire építettünk is egy házat. A szüleikről nem tudok semmit, nem is nagyon emlegették őket a testvérek. Nem is érdekelt, mert ugye gyerek voltam, akinek máson jár az esze. Idővel aztán a testvérek meghaltak. Kettő itt van eltemetve az öreg temetőben. De a Lajos, meg a Kálmán, hogy elvitték-e őket, nem tudom. Volt egy márvány keresztjük, de már az sincs meg. Valaki elvihette. Sokáig kijártam a sírhoz. A János bácsi mindig mondta: „Annuskám, ha meghalok”, fodormenta szagos gaz volt a kertjükben. „Ezt szagold meg”, azt mondja: „Mindig, ha jársz a temetőbe, hozzád nekem egy szál virágot.” Valami rokonuk lehetett Pesten, mert a kisasszony mindig azt mondta, hogy van egy rokonuk nekik, de azt se tudja, hogy hol van, vagy mi is van velük, mert úgy elmentek, hogy nem is tudnak róluk semmit. Ezt tudom én is.

Hogy mióta üzemelt a malom? Hát édes fiam, amióta a pusztá létezik, mint művelt föld, azóta molnárkodtak ott. Más malom nem is volt a környéken. A falusiak is ide jártak, de hogy máshonnan jöttek-e ide öröltetni, nem tudom. Sokszor láttam kocsikat jönni-menni, de hát mit érdekelt engem a nagyok dolga. Hogy hogyan számoltak el egymással, azt nem tudom. De azt igen, hogy mikor a kukoricát darálták, és jöttek a tót asszonyok a faluból, mert amikor jártak a szőlőbe, megbeszélték a János bácsival, hogy ekkor

meg ekkor jönnek, addigra készítse el a darát. Visszafelé meg hozták a barackot, a szőlőt meg mit tudom én, még mit. Annyi barackot ettem akkoriba, hogy nem győztem. János bácsi mindig mondta nekem, hogy „ott van Panni, a sarokba, hozzád nekem egyet.” Vittem is neki. Aztán: „Többiből ehetsz, amennyit csak akarsz.” Egyet-kettőt vigyek neki, ez volt a mániája. A többivel meg nem törődött. Sokat én sem bírtam enni, mert rengeteg volt.

Akkoriban nem így nézett ki a Berki, mint most. Nem volt, csak három-négy ház. Azok is cselédházak voltak. Nem volt úgy kiépülve, mint ma. A régi öregek már ki se ismerik magukat, ha erre jönnek.

Miután ideköltöztünk, lassan összeemelegedtünk a molnárékkal. A papa talán régebben is ismerte őket. Át is jöttek gyakran, ha segítség kellett nekik. Macskaköves udvaruk volt szépen kirakva, amit sokszor felsöpörtem. Középen volt egy nagy lenyomós kút. Sokan jártak oda vízért. Én is jártam. Az öreg János bácsi, meg a többi testvér is megkedvelt engem, mint afféle gyereket. Mindig ott voltam, ahol nem kellett. Mindig azt mondta nekem: „Panni”, mert így hívott, „menj a méhesbe, és hozzád nekem valamit!” Elküldött egészen a kert végébe, ahogy kanyarodik az út, mert volt ott egy kis vadkörtefa. Tán még most is megvan, nem nyílt az semmire. „Hozzál nekem onnan két körtét!” Nem volt az ehető, de csak hozzák, mondta. Vittem. Aztán azt is szokta nekem mondani, hogy „eredj, nyisd ki a zsilipet!” elmentem. Meg is mutatta nekem, hogy kellett csinálni. Nem volt nehéz munka. Mikor kellett a víz a malomnak, akkor megnyitottuk az egyik zsilipet, a másikat meg elzártuk. A mamáék kertjében volt az árok, ami a vizet vezette. Egész onnan a Lavicskától jött az árok, és olyan mély volt, mint most a Benta, csak nem volt úgy kimagasítva. Annyi víz jött össze benne, hogy csuda! Mindig mondta, hogy eredj ide vagy eredj oda, én meg mentem, ahova küldött. Jól elszöszmötöltem náluk. Volt egy barátom is, olyan idős volt, mint én. Kilenc-tíz éves lehetett, avval jártunk mindenhol. Volt, hogy bementünk a malomba és beleültünk a lisztbe, mint a homokba. Nem volt zsákba rakva, csak úgy volt. Meg aztán tologattuk egymást a kétkerekű molnárkocsival, arra jól emlékszem. Örültünk, ha együtt lehettünk. János bácsi mindig mondta: „Mit csináltok megint?” Mi meg mondtuk: „Semmit!” Tudta volna, hogy mi mit csináltunk!